

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BALLESKE FAMILIEBLADE

1. OG 2. HÆFTE

DECEMBER 1923

INDHOLD:

SLÆGTEBOGEN, FEJL, RETTELSER OG
TILFØJELSER

RYTTER PEDER HANSEN BALLE

KAREN BALLE, BISKOPPENS SØSTER

ISLANDSKØBMANDEN THOMAS BALLE

LIDT OM EDINGER SLÆGTEN

SALGET AF SLÆGTEBOGEN

UDGIVET VED

LOUIS E. GRANDJEAN, NORSKE ALLÉ 3, HOLTE

BALLESKE FAMILIEBLADE

BIDRAG TIL SLÆGTEN BALLE'S
HISTORIE

Idet første hæfte af „Balleske Familieblade“ hermed udsendes, skal udgiveren ledsage det med et par korte bemærkninger.

Fremkomsten skyldes i første række ønsket om at få et tiltrængt tillæg til slægtbogen udgivet under lempelige former. Da først rammerne til slægtens historie var lagt i grove træk, muliggjordes viderebearbejdelse af enkelthederne, fornemmelig derved at adskillige, der nu vidste, at jeg samlede Balliana, gav mig gode henvisninger til, hvor yderligere stof var at finde og iøvrigt fournerede mig med veiledende oplysninger.

I anden række nærer jeg det — forhåbentlig ikke forfængelige — håb, at „bladene“ må blive et bindeled mellem alle slægtens medlemmer, som indtrængende opfordres til at indsende erindringer om personer af slægten og oplysninger om hvad, der maa antages at have slægtens interesse.

Ved hjælp af en gave fra to af slægten er det lykkedes at udsende første hæfte som et dobbelthæfte, hvorfor prisen kun vil blive 2 kroner, hvad de efterfølgende hæfter ligeledes vil koste. Da prisen må anses for at være overkommelig sendes hæftet til alle dem, der har subscriberet på slægtbogen med anmodning om at ville tilstille udgiveren beløbet ved leilighed.

Eet eller i bedste fald to hæfter vil efter planen udkomme årlig og indholdet af udgiverens skrivebordsskuffe borger for, at en række hæfter foreløbig ikke vil fattes indhold.

Villa Prinkipo, Holte, den 22. november 1923.

LOUIS E. GRANDJEAN.

SLÆGTEBOGEN,

FEIL, RETTELSE OG TILFØJELSE

Lad mig tage tyren ved hornene og indlede med at korrigere slægtbogen, i hvilken der desværre — hvad der var at forudse — er indløbet en del fejl. Også vakler flere af de i bogen opstillede hypoteser allerede nu, men jeg skal vente med at give dem dødsstødet, indtil de pågældene punkter, som fortsat er undergivet undersøgelse, ligger fuldt opklaret, hvad jeg trøster mig til ikke vil vare længe.

Side 14 D. 1. Christine Thomasdatter er født 1684 og død 1762, begravet 11. marts i Tjæreby.

Side 14. E 1. Alle akter vedrørende degn Mundt med bilag findes in extenso i Pontoppidans „Collectana ad. hist Dan.“ Thottske samlinger 4. 1518. Side 181—398.

Side 18. G 2 (1) Blev fændrik a la suite i Kronprins Frederiks (VI.) regiment $^{14}/_1$ —1791, fændrik i nummer $^{31}/_8$ —1792, indtil videre uden gage, afsked uden tilladelse til at bære felttegn $^5/_7$ —1793. (oberstleut. Hirsch: dansk-norske officerer).

Side 22. H 1. Blev kornet a la suite i slesvigske regiments rytteri $^{29}/_6$ —1798, i nummer $^{14}/_3$ —1800, premierlieutnant $^7/_9$ —1808, reserve-ritmester $^{17}/_8$ —1811, linje-ritmester $^2/_12$ —1813, eskadronschef $^{25}/_1$ —1823, major $^{12}/_6$ —1830 (Richter: den danske landmilitæretat 1801—94).

Side 25. Fotografiet af distriktslæge, krigsråd Balles hustru, angivet at være hans første var hans anden, født Thomsen.

Side 28. I 2. Foran „grønlandske kirke“ mangler et „den“.

Side 29. K 1. Blev ordineret 2. maj 1900 (ikke 1901), seminarieforstander 1910 (ikke 1918), provst 1918 (ikke 1919) og er ikke døbt Grundtvig. Feilen overført fra „Grønland i 300-året for Hans Egedes landing“.

Side 29. K 4. Blev ordineret 1905 (ikke 1908). Feilen ligeledes overført fra grønlandsbogen.

Side 30. K 6. Læs volontør for volentær.

Side 31. L 1. Læs Kathrine for Cathrine.

Side 31. I 3. Læs Richard for Ricard og cand. philol, for cand. phil.

Side 35. K 7. Ægteskabet opløst 13. juni 1923.

Side 52. G 14. Blev kadet $^{26}/_{12}$ —1815, secondlieutenant a la suite i prins Ferdinands dragoner $^{20}/_{11}$ —1817, indtrådte i nummer $^4/_3$ —1820, a la suite i jydsk regiment lette dragoner $^1/_6$ —1822, indtraadte i numer $^{29}/_6$ —1825, Kar. premierleutnant $^{12}/_6$ —1828, afskediget som ritmester $^{24}/_9$ —1834 grundet på sindslidelse, død i Randers 28. oktober 1839. Hed Nicolai Edinger ikke Ludvig Edinger.

(Richter: den danske landmilitæretat 1801—94).

Side 53. G 15. I historiske meddelelser om Kjøbenhavn har H. Trier i en artikel om Jens Baggesen gjort opmærksom på, at gjenstanden for den aldrende Baggesens store Kærlighed var Frederikke Balle, biskoppens datter, således som det kom til udtryk i „Balders Igjenkomst eller Digte til Nana“. Han skriver om hende, at hun hverken har udmærket vid eller skjønhed men besidder ubevidst uendelig meget tiltrækkende, og han kalder hende „de danske døttres fryd“.

L. E. G.

RYTTER PEDER HANSEN BALLE.

I pastor L. Kochs bog: „Biskop Nicolai Edinger Balle“, Kbhvn. 1876 omtales rytter Balle på følgende måde: „Den første, der bar navnet Balle, hed Peder Hansen og skal have været rytter i krigen mod Sverrig 1657—60. Om Peder Hansen Balle fortælles det, at han i en fægtning i Skåne blev afskåret fra sin afdeling af fiendtlig rytteri, men slog sig igennem og svømmede med sin hest lykkeligt over til Sjælland (sic) Noget for familien mærkeligt må der have været ved ham, siden både biskop Balle og hans søster opkaldte en søn efter ham.“ I forordet til fru Frederikke Ballés stamtavle, Stockholm 1893, anføres omtrentlig det samme med fremhævelse af rytter Balles mod og udholdenhed.

Da det derfor måtte være af interesse at finde noget positivt om rytter Balle, anstillede jeg nærmere undersøgelser, som for såvidt kunde have været foretaget inden slægtebogens udgivelse, om jeg dengang havde haft den fornødne tid, og som nu gennem oberstlieutnant Hirsch's bog om dansk-norske officerer ledte

mig til at søge oplysninger om en rytterofficer *Claus Balle* i Danske Magazin V .3. 270 og i H. Grüner: „Beretninger om Norges fæstninger.“

Claus (Claes) Balle blev antaget som drabant $\frac{4}{3}$ —1652. Drabant-korpset var allerede dengang ophørt at være kongens livvagt og udgjorde et særligt led af hæren. Han udnævntes $\frac{1}{5}$, 1654 til lieutenant i det norske rytteri og deltog med dette i felttoget til Jemteland og erobringen af Frøsjø skanse i 1657. På skansen var svensk major Jon Andersen Myre kommandant over 200 mand, der tappert holdt stillingen i 6 uger mod de dansk-norske styrker (infanterie og cavallerie) på 2500 mand under oberst Jørgen Bielke, der ledede det danske indfald i Jemteland. Ved beleiringen dannede angriberne et artillerikorps under kommando af kaptain Ahasverus Crequi. Under dette korps sorterede også rytterlieutenant Claus Balle og stykjunker Svend Svenssøn. Der blev etableret en regulær beleiring, under hvilken der fra begge sider udfoldedes en hæftig ild. Skansen overgav sig 18. november 1657 og så kort efter som $\frac{25}{2}$ —1658 blev der skrevet bestallingsbrev til: „Capitain Claes Balle offuer et compag. til fodz Nordenfieldz schreffuet dend 20. martii 1660 och dateret Aggershuss dend 25. februarj 1658.“ Man kan deraf tage anledning til at formene, at Claus Balle må have udvist særlig tapperhed ved Frøsjø, i modsat fald var han næppe 4 år efter at have erhvervet lieutnantsgraden blevet anerkendt som kaptain. Allerede den $\frac{1}{5}$ —1658 blev Balle kompagnichef i Bergenshus regiment, da Trondhjems regiment efter Roskildefreden opløstes, dog er han påny kaptain i dette regiment ved dets genoprettelse i efteraaret 1658, da Trondhjem er tilbageerobret, og må antagelig have forblevet her til 1666, da han atter opføres som hofdrabant i drabantrullen for $\frac{23}{6}$ —1666. Endelig var han formentlig igen kompagnichef i Trondhjem nationale infateriregiment fra 1667—71.

For fuldstændigheds skyld skal det tilføjes, at det $\frac{15}{8}$ —1658 ifølge sjællandske tegnelse $\frac{1021}{1658}$ befales, at han skal modtage for 20 rdl. proviant efter Holmens taxt. Samme år får han af Peder Vibe udbetalt 312 rdl. (personalia, rentekammerets arkiv).

Det fremgår, at kaptain Claus Balle underskriver sig Nicolaus Balleies og kaldes både Claus og Claes Balle, det må derfor nok siges, at det er vanskeligt at vide, hvad han virkelig har heddet til fornavn. Jeg ved ikke, om det var skik, at datidens officerer tillagde sig selv nom de guerre, i så fald kan det jævne Peder

jo nemt have undergået forvandlingen til det mere chavellereske Claes. Overleveringens Peder er desuden ej heller fuldt at lide på, men skulde den rytter Peder Balle, slægten véd at berette om ikke med nogen sandsynlighed tages for identisk med rytteren Claes Balle, hvorom her er berettet? Eller skulde der være større sandsynlighed for, at der skulde have deltaget to ryttere Balle i Svenskekrigen, om hvilke eftertiden er overleveret fragsagn og kendskab?

L. E. G.

KAREN BALLE, biskoppens Søster.

Slægtebogens biografi er meget abbrevieret. Da der foreligger ret fyldige oplysninger fremskaffet ved udmærket bistand af arkivregistrator, cand. mag. frk. Nana Lange, skal der her ved gøres detailleret rede for Karen Balles vita, om end enkelte punkter vil blive en gentagelse fra slægtebogen.

Født den 28. april 1748 kom hun som 14-årig ved moderens død i 1762 ud at tiene. Stort har der således ikke været tid til at ofre på hendes boglige opdragelse, så meget mindre som hun allerede i 20 års alderen indtræder i ægteskabet og derved helt opluges af husmoderens pligter. Hun blev, som det vil vides, viet til snedkersvend Hans Andersen Raun. Om dennes forældre er der at bemærke, at de hed Andreas Hansen Raun og Ane Hansdatter og var blevet viet den 23. marts 1736 (Nakskov kirkebog). Raun var barnefødt i Branderslev, men havde opholdt sig „ved 14 årstid“ i Nakskov, da han $\frac{30}{5}$ —1736 opnåede borgerskab som snedkermester i Nakskov. Han ejede et hus i Fruegaden i Nakskov, men efterlod sig ved sin død kun den ringe sum af 13 rdl., som tilfaldt sønnen, der var eneste arving. Ane Hansdatter havde været gift een gang før og havde haft 3 børn af første ægteskab.

Karen Balles mand, Hans Andersen Raun, var født den 13. juli 1775 og ved hans dåb stod bl. a. snedkermester Lars Stefning fadder. Måske havde faderen stået i lære hos Stefning. Selv er hans Andersen Raun kommet i lære hos faderen, og da han ægter Karen Balle, er han endnu kun svend, først 4 år senere bliver han mester. Det har således været under meget trykkede kår at ægteskabet startedes, og når man dertil betænker, at Karen Balle i løbet af 16 år måtte 9 gange i barselsseng, kan man danne sig et billede af hendes gjenvordigheder og mange plig-

ter. Da hun derfor i 1783 arver sin moster, Marie Hansdatter Popping, må dette have været følt som en appelsin, der aladdinsagtigt faldt i turbanen. Det kan ikke opgøres, hvormeget hun arvede, da boet efter Marie Popping ikke blev behandlet af magistraten men skiftedes privat af procurator Johs. Farbus Friis som executor. I Nakskov skifteprotokol omtales imidlertid Marie Popings donationer til Nakskov by, og disse giver en målestok for hvilke midler, der har været til stede. Marie Popping opretter således ved testamente et legat til kirken, skolen og de fattige på 2580 rdl. samt to af hendes ejendomme i byen. Til andre goddædige formål er der borttestamenteret 1500 rdl. Testamentet var ikke kgl. konfirmeret og derfor ikke bevaret for eftertiden.

Karen Balle og biskop Balle var eneste arvinger efter Marie Popping, der havde været gift med en Hans Petersen, hvis anden hustru hun må have været, da der i skiftet omtales en afdød stedsøn ved navn *Peder Hansen*. Karen Balle og hendes snedker skulde ikke længe nyde pengenes eldorado sammen, han dør året efter at arven er faldet, og af de 9 børn sidder hun som enke tilbage med de 5, da de øvrige var gået bort.

Skiftet efter snedkermester Hans Andersen Raun afholdes den 2. juli 1784 (Nakskov skifteprotokol) i overværelse af Karen Balles lavværge: Christoffer Thomassen Arild og børnenes formynder: organist Hans Jacob Friis. Ved denne leilighed fremgår det, hvad snedkeren har ejet, thi Karen Balles særformue er holdt apart. Hans formue androg:

1. Et hus i Weilegaden beboet af sr. Carl Dardarell
(jævnfør den skipper D., der i 1758 tog biskop
Balle som 14-årig pebling med til Nyborg uden
vederlag)	100 rdl.
2. Meubler af alle slags, såvelsom kjøkkensager	160 —
3. Linnet og uldent af alle sorter	140 —

ialt..... 400 rdl.

Karen Balle frafalder arveret til fordel for børnene.

Procurator Johs. Farbus Friis var som nævnt executor i Marie Poppings bo, men tillige værge for Karen Balle og befuldmægtiget for biskop Balle. Han havde således et fuldstændigt indblik i Karen Balles formuesforhold. Imidlertid har jeg fundet, at hans fader, procurator Bertel Friis, var biskop Balles

gudfadder, så der har i flere generationer været tilknytning mellem familierne Friis og Balle. Mistanken om at procurator Johs. Farbus Friis skulde have skelet til Karen Balles penge, er derfor ikke velbegrundet. Han ægter hende den 9. juli 1784, vielsen stod efter kgl. bevilling i Karen Balles eget hus, det hun bl. a. også havde arvet efter Marie Popping. Procurator Friis køber derefter for sin hustrus midler ejendommen „Karenslyst“ i Branderslev sogn.

Ved folketællingen 1787 ser vi familien installeret på „Karenslyst“, Friis som birkedommer ved baroniet Christiansdahl og herredsskriver i Sønderherred. Der lever nu kun 3 børn af Karen Balles første ægteskab, hvoraf den yngste er 4 år, af andet ægteskab er der et par 3-årige drengetvillinger.

Ved folketællingen 1801 er der kun 2 børn af første ægteskab hjemme (en datter er blevet gift og hjemfarene), sønnen Peder Hansen Raun, skriverkarl på herredskontoret hos stedfaderen og datteren Hanne Severine Frederikke, men af andet ægteskab er der nu foruden tvillingerne en 13-årig datter.

I sommeren 1802 modtog Karen Balle et længere besøg af sin broder, biskoppen, der dybt tynget af sin anden hustrus død og af en nys overstået sygdom, søgte rekreation i slægtens skød i sin fødeegn. De to søskende holdt umådelig meget af hinanden og Karen Balles bortgang var en stor sorg for biskop Balle.

Sex år var der endnu undt hende at leve, hun nåede således at se en 25-årig Peder Hansen Raun. Ikke mindre end 3 drengebørn i sit første ægteskab havde hun i dåben givet dette navn, hvormed hun vilde hædre rytter Peder Hansen Balles minde.

Den 8. juni 1808 blev hun i sin alders 60ende år begravet på Nakskov kirkegård „4 plads, 7. skift, nr. 11, hvorpå er en steen“ overlevet af sin anden mand og højjærværdige broder. Hendes børn var:

1. (1) En dødfødt Søn $\frac{7}{9}$ —1768.
2. (1) Søren Balle Raun, født $\frac{29}{10}$ —1769 † 1771.
3. (1) Søren Balle Raun, født $\frac{15}{11}$ —1772 † 1783.
4. (1) Peter Hansen Raun, født $\frac{28}{1}$ —1776 † 1779.
5. (1) Marie Margrethe Popping Raun, f. $\frac{23}{11}$ —1777, gift $\frac{27}{2}$ —1794 med Chr. Peter Lohse, landmåler.
6. (1) Margrethe Dorthea Raun, født $\frac{7}{12}$ —1779 † $\frac{30}{12}$ —1786.
7. (1) Peter Hansen Raun, født $\frac{29}{12}$ —1780 † 1782.
8. (1) Peter Hansen Raun, født $\frac{2}{1}$ —1783. Skriverkarl ved baroniet Christiandahls birkedommerkontor.

9. (1) Hanne Severine Frederikke Raun, født $\frac{26}{5}$ —1784.
10. (2) Bertel Friis, f. $\frac{20}{6}$ —1785.
11. (2) Søren Balle Friis, f. $\frac{20}{6}$ —1785.
12. (2) Nicolai Edinger Friis, f. $\frac{19}{10}$ —1786 † $\frac{28}{1}$ —1787.
13. (2) Sophie Margrethe Friis, f. $\frac{29}{5}$ —1788.

Jeg opremser alle navnene for at gøre opmærksom på, hvor slægtekær Karen Balle må have været. 2., 3. og 11. er opkaldt efter degn Søren Balle, 4., 7. og 8. efter rytter Peder Hansen Balle, 5. efter mosteren Marie Popping, 6. efter degn Søren Balles hustru, 9. efter biskop Balles første hustru, 12. endelig efter biskop Balle.

L. E. G.

Islandskøbmanden THOMAS BALLE.

Thomas Petersen Balle var født omkring 1718 som søn af islandsk købmand Peter Petersen (sic.) Balle og Christine Thomasdatter. Til 1755 og antagelig fra omkring 1735, da han var en 17-års gut, har han faret og handlet på Island, først som dreng, da som handelskarl og endelig som under- og overkøbmand. Dreng svarede til lærling; handelskarl til svend; underkøbmanden blev betroet at taxere de islandske produkter og måtte ofte blive både sommer og vinter på Island, blev lønnet med fra 33 til 60 rdl. foruden Kosten; overkøbmanden seilede med fartøjerne i rederens sted, førte opsyn med skibsbesætningen og folkene på handelspladsen, førte hele regnskabet og disponerede i det hele selvstændigt, det var således kun ældre, prøvede og dygtige mænd, der nåede denne stilling, der lønnedes med fra 60 til 100 rdl. årlig foruden fri station.

Thomas Balle fulgte altså i sin faders spor som islandskøbmand, hvilket var almindeligt på de tider, hvor monopolhandelen var bortforpagtet til de samme familier gennem flere generationer.¹⁾ Inden octroyen i 1743 for handlen på Island udløber, fornyes den til de højstbydende ved auktionen på rentekammeret den 16. april 1742. Der var 20 navngivne participanter, deriblandt Peder Pedersens enke og sønner. Peder Pedersen Balle var afgaaet ved døden i 1736, enken levede til 1762. I 1733 var handelen

¹⁾ I sin islandsbog skriver Thomas Balle: „Da Island tilforn ikkun har været behandlet og besejlet af visse Familier.“

på Island blevet overdraget et interessentskab kaldet „Det islandske-finmarkske compagni“ og det var dette, der fortsattes i 1743 med Peter Petersens enke og sønner som medinteressenter. Der blev tient udmærket i disse år. Thomas Balle kunde for sit vedkommende købe sig eget hus i Trompetergaden (nu Niels Hemmingsensgade) ved Graabrødretorv. Omkring 1750'erne skete der imidlertid det, at de københavnske hørkræmmere langsomt og sikkert skaffede sig hele handelen på Island over paa deres hænder, og det gik omsider så vidt, at de ifølge deres laugsbestemmelser udelukkede alle de gamle islandskøbmand, fordi de ikke havde tient som lærling og svend i hørkræmmerlauget. Thomas Balle var en af ofrene for denne ejendommelige forskydning og må i 1755 opgive islandshandelen. Den 17. december s. a. løser han borgerskab for „handel med kinesiske og ostindiske varer“. Økonomisk må han også have været forfulgt af hørkræmmerne, thi han må $\frac{2}{1}$ —1756 låne 100 rdl. hos overkøbsmand Rasmus Balle (denne vil senere blive genstand for særskilt omtale) og udstede obligation herfor, blot for at kunne financiere sin nye forretning. Men det bliver ved med at knibe for ham, der jo ganske naturligt ikke havde særlige forudsætninger og de nødvendige forbindelser indenfor den orientalske handel, da hele hans livserfaring knyttede sig til islandshandlen, den 1. oktober 1759 må han skaffe flere kontanter og bortsælger derfor sit ejendomshus. Men det bærer fortsat mod ruinen og den 18. december 1760 går han endelig fallit, finalen på Ballernes gennem generationer opretholdte forbindelse med Island.

Det turde være ret indlysende, at det måtte skorte hørkræmmerne betydelig på erfaringer med hensyn til Islandshandelen, og man har det indtryk, at de hovedsagelig har lagt det an på en systematisk udnyttelsespolitik, hvilket hurtigt medførte den ene klage efter den anden fra Island. De gamle islandskøbmand har ikke set med milde øjne herpå og det kan ikke undre, at man i 1760 og 1761 pludselig ser Thomas Balle som forfatter til tvende bøger kaldet: „oekonomiske tanker overfor Island til høyere betænkning“, hvori han drager stærkt til felts mod monopolhandelen. Med 20 års erfaring om handlen og beseilingen af Island udtaler han sig fordømmende om monopollet og foreslår, at handlen frigives for alle kongens undersætter. Hans betragtninger er særdeles fornuftige og vidner om, at han på mange punkter var forud for sin tid. Professor Adils vidner i sin bog: „Einokunarverzlun Dana a Islandi“, at Thomas Balles ord havde megen

vægt grundet på hans kompetance i spørgsmålet, og i 1787 realiserer regeringen også Balles plan om frihandel på Island for alle danske undersætter. Man kan ikke frigøre sig for tanken om, at Balles angreb på monopolhandelen først fremkommer efter, at han selv har mistet sin lod i den, men selv om monopolhandelen aldrig havde været til gavn for Island, havde den vel dog alligevel været tålelig under de gamle islandskibsmænd, og måske endog forsvarlig ud fra regeringsmæssige synspunkter.

Thomas Balle slår sig nu på forfatterskab for at friste tilværelsen. I 1760 udgav han foruden islandsbogen *Marc. Gjõe*: „Den yperlige uhrgamle Elephantordens første oprindelse påny udgivet ved Thom. Balle“ og i 1771 forfølger han sit angreb på hørkræmmerne med „Islændernes håb til Kongen om allernådigst forandring af deres hårde skjæbne, fremført på Islands vegne af Thom. Balle.“ Han erholder desuden embedet som visiteur (under toldvæsenet), indtil han i 1771 bliver udnævnt til politicomissair, hvilken stilling han beklædte i over 20 år.

Ifølge kongelig anordning (adresseavisen Nr. 62, 1771, den 19. april) bestemmes det at byens 12 kvarterer skal sortere i politimæssigt henseende under en kvarterkommissair, under hvem der står en politibetient. Hvad der krævedes af en politicommissair fremgår af anordningen:

„Da Hans Majestæt Kongen, dreven af den årvågne opmærksomhed, som han viser sine undersætteris beste, for at befordre i Kiøbenhavn indbyggernes sikkerhed og den almindelige roeligheds og ordens vedligeholdelse, allernådigst har fundet for godt at befale, at staden skal inddeles i 12 ligestore kvarterer eller distrikter, og i hvert af dem, såvelsom på de såkaldede broer eller forstæder, for stadens nørre, vester og østre porte, med oberpræsidentens minde af politimesteren antages en kvartercommissair og en kvarterbetient, som ikke alene under politimesteren skulde påagte alt, hvad den almindelig orden vedkommer, men også være kvarterets indbyggere til assistance i alle tilfælde, som i politievæsenet har indflydelse, når deres hjælp bliver forlangt. Og Hans Kongelige Majestæt helst ønsker, at der til commissarier måtte bruges indvånere af kvarteret, som vare skiønsomme, ædruelige, vigilante og arbejdsomme mænd, der, så meget mueligt var, forstod at føre pennen etc.“

Det var politimesteren, der udnævnte de 12 politicomissarier. Nu ses det af listen over fadderne ved Thomas Balles første barns dåb (6/8—1754) at politimester Frederici Horn samt frøken

Frederica Sophie Torm (datter af etatsråd politimester Erich Torm) har stået fadder, så Balles forbindelser indenfor politietatten har således været rodfæstet og meget muligt befordret hans udnævnelse til politicommissair i 1771. Kvalificeret har han dog under alle omstændigheder afgjort været og at han også „forstoed at føre pennen“ vidnede hans tidligere forfatterskab om. I det hele taget ser man de gamle islandskøbmænd højt estimeret og flere ender i større embeder som borgmester, højesteretsassessor og lign.

Thomas Balle røgter nu flittigt sit embede som politimand og i 1795 samler han sine erfaringer på dette felt i en ny bog, som han udgiver under titlen: „Politiet i sin ægte glans som en grundfæstning til en stats magt og lyksalighed.“

Bogen er i snurrige former dediceret til Kronprins Frederik. I dedicationen udtaler Balle håbet om, at bogen vil finde Kronprinsens nådige bifald, således som tilfældet var, da Balle tre år tidligere „tog sig den frihed at offerere Hans Kgl. Høyhed tven- de illuminerede Kobberstykker over Johannes eller rettere Jesu Christi åbenbaring given til Johannem: hvoraf det ene forestiller Jesus Christi manifest, det andet den himmelske curia eller hof.“ Bogen fremkommer som et „første hæfte“, hans død året efter afskar ham fra at fortsætte den.

Ifølge veiviseren 1787 boede Balle da endnu i Trompetergangen (Nr. 110, måske har han tilbagekøbt huset) og det har således været Frimandskvarteret, der politimæssigt har sorteret under ham.

Thomas Balle havde giftet sig 1753 (Nicolai Kirke) med Margrethe Elisabeth Schwartzkopff, født 13. februar 1727 og død i Aaker 1806, datter af provst i Kregome Isac Schwartzkopff og første hustru Marie Høyer.

Han efterlod sig 9 børn.

L. E. G.

LIDT OM EDINGER SLÆGTEN

I slægtebogen, side 16, er Edinger slægten kortelig omtalt. I en artikel af Carl C. Christensen i „Historiske Meddelelser om Kjøbenhavn“ 8 B. side 554 „Nicolay Edingers Vinstue“ fortæles om den første danske bærer af navnet.

Vintapper *Nicolay Edinger* menes at være kommet til Danmark under 30-års krigen og da at have slået sig ned i Kjøbenhavn som vinhandler. I den ovennævnte artikel anføres det, at Nicolay Edinger var en søgt „wintapper“, der førte søgte vine og til hvem man gik når man „wille rætt divertere sig“. Hans vinstue lå hvor det nuværende no. 34 i Lille Kongensgade ligger.

Hans søn *Niels Edinger* gik i faderens spor og overtog vinhandelen.

Hans søn *Lorentz Edinger* blev „professor græca Lingva“ og er den, der omtales i slægtebogen. Han havde forøvrigt en broder Johan Wilhelm Edinger, som blandt andet var secretair hos Corfitz Ulfeldt, dengang denne var ambassadeur extraordinaire i Holland. Professor Lorentz Edingers

søn: *Nicolay Edinger*, var den magister Edinger efter hvem biskop Balle blev opkaldt og som er nærmere omtalt i Slægtebogen.

I „Danske, Norske og Islandske Jubellærere“ af Christoffer Giessing (1786) omtales følgende morsomme episode:

„Da vores H. H. Hr. Biskop, Dr. Balle Aaret 1765 strax efter at have taget sin Magister Grad og skulde reise anden Gang udenlands med to unge Adelsmænd, drog han gennem Lolland for at besøge Magister Edinger, som kjærligt og faderligt omfavnede ham sigende: „Gud skee Tak at her lever en Magister Edinger efter min Død,, Han lå samme Gang og læste Cicero med de fine Elzevieriske Noter og det uden Briller i hans 90de Aar.“

hvoraf det vil ses at de to navne langt op i årene har holdt Kontakten vedlige.

L. E. G.

SALGET AF SLÆGTEBOGEN

Oplaget var som bekendt på 400 eksemplarer (Stockholm-Stamtavlen af 1893 var på kun 100), heraf aftog subscriberne 100; arkiver, biblioteker, velynderede og støtter af arbeidet ca. 50, der bortskænkedes; til personalhistorisk interesserede er solgt 22 eksemplarer, og 200 er overgivet kgl. hof-boghandler Høst & Søn i kommissionen, uden at der dog er solgt mere end nogle ganske få eksemplarer ad den vei. Det er et meget pænt resultat, men det er dog ikke, når der ses hen til fremstillingsomkostningerne, helt tilfredsstillende. Regnskabet for udgivelsen former sig således:

UDGIFTER:

1. Udsendelse af subscriptions-indbydelse, inclusive trykning, porto etc.	Kr.	22.50
2. To fotografier fremskaffet ved hr. arkitekt Tide- mand Dals elskværdige assistance	—	8.60
3. Porto ved udsendelse af spørgeskemaer etc.	—	40.00
4. Arkivalske undersøgelser i Viborg ved hr. arkiv- registerator cand. phil. Otto Jørgensen	—	145.00
5. Arkivalske undersøgelser i Lolland-Falsters arki- ver ved arkivregisterator cand. mag. frk. N. Lange —		85.00
6. 2 Clicheer til Ballevåbenet	—	9.50
7. To fotografier af etatsråd G. H. Olsen & hustru —		9.00
8. Trykning af Slægtebogen, inclusive 30 clicheer, hæftning, korrektur, papir etc.	—	1578.00
9. Udsendelsen af slægtebogen	—	20.00

Kr. 1917.60

LOUIS EUGENE GRANDJEAN:
BISKOP NICOLAY EDINGER BALLE SLÆGT

GENNEM 350 ÅR

PRIS 10 KR.

FAAS KUN GENNEM KGL. HOFBOGHANDLERE
ANDR. FRED. HØST & SØN, BREDGADE 35, KØBENHAVN,
DER HAR OVERTAGET RESTPARTIET I KOMMISSION.

H U S K

AT SIKRE ALLE AF DEN NÆSTE GENERATION ET EKSEMPLAR
MENS TID ER.

**R. ARNSKOV'S
BOGTRYKKERI**

ADELGADE 16

KØBENHAVN K.

TELF. PALÆ 246

**PAPIR - BOGTRYK
PROTOKOLLER**

SMUKKE OG STILFULDE TRYKSAGER
UDFØRES TIL RIMELIGE PRISER

A K T I E S E L S K A B E T

ASTRAL

(KLEINSCHMIDTS EFG.)

HAABETS ALLÉ 17 - BRØNSHØJ - KØBENHAVN

TELEFON: BELLA 98.

FABRIK FOR

TESLA-APPARATER

OG ANDRE

ELEKTRO-MEDICINSKE APPARATER.

MEDINDHAVER OG DRIFTSINGENIØR O. G. S. BALLE.

LEVERING TIL MEDLEMMER AF FAMILIEN MOD SÆRLIG RABAT.